

İLKÖĞRETİM 4-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA “ATATÜRKÇÜLÜK” KONULARI VE BU KONULARIN ÖĞRENİMİNDE ÖĞRETMEN ROLÜ

THE ROLE OF TEACHER IN EDUCATION OF KEMALISM IN SOCIAL
STUDIES CURRICULUM FOR 4- 5 GRADES IN PRIMARY EDUCATION

Özlem BEKTAŞ*

Özet

Bu çalışmada İlköğretim 4 ve 5. sınıfta Atatürkçülük konularının öğreniminde öğretmen rolü araştırılmıştır. İlköğretim Müfredatı Sosyal Bilgiler Programı incelenerek Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda Sosyal Bilgiler dersi programının yapısı, felsefesi ve vizyonu çerçevesinde 4 ve 5. Sınıf “Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı” kazanımları ile eşleşen Atatürkçülükle ilgili konular, öğrenme alanı/ünite ve ders kazanımları tespit edilmiştir. Kazanımları elde etmek için yapılacak etkinlikler, müfredattaki örnekler ve öneriler şeklinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler; Atatürkçülük Konuları, Etkinlikler, Sosyal Bilgiler, Öğretmen Rolü

Abstract

In this research the rol of teacher in education of Kemalism for 4 and 5 grades has been studied. Subjects concerning Kemalism that are matching with the objectives of social studies for 4 and 5 grades, teaching enviroment and unit objectives in view of philosophy, vision and structure of social studies schedule have been determined by studying that Schedule of primary education curriculum. Activities which are necessary to achive objectives have been presented as illustrations and suggestions in curriculum.

Key Words; Kemalism, Activities, Social Studies,Rol of Teacher

* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Öğrencisi ve 23 Temmuz İlköğretim Okulu Müdür Yrd., Erzurum

GİRİŞ

İnsanın sosyal bir varlık olması sebebiyle yaşadığı toplumun bir üyesi olarak kabul görmesi için, öncelikle o toplumun yapısını, normlarını, değerlerini öğrenmesi gerekmektedir¹. Ülkemizde ilköğretim bu doğrultuda “Her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olması için gerekli bilgi beceri ve tutumları kazandırmak, onu ilgi, istidat ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek, hayata hazırlamak gibi toplumdaki tüm bireylerin kazanmaları gereken ortak temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı önemli bir özgün eğitim aşaması” olarak “Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti’ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirme”yi; toplum yapısını, normları ve değerlerini kazandırmayı amaçlamaktadır². Yalnızca ilköğretimle sınırlı kalmayıp ülkemizde tüm eğitim kademelerinde, Atatürk ilkelerini; Cumhuriyet idaresini benimseyen ve koruyan, millî değerlere bağlı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır³.

Eğitim ve öğretimde genel yaklaşım sosyal ve kültürel gelişimin ve devamlılığın sağlanması, demokratik bir toplumun oluşturulması ve geliştirilmesi, toplumun hayat standardının yükseltilmesidir⁴. Sürekli gelişen ve değişen dünyada bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesi, toplumun bir parçası olduğunun bilincine varması ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi bireyin toplumsal yaşamda gerekli olan sosyal becerileri kazanmasında⁵ sosyal bilgiler dersinin önemi büyüktür.

¹ Selahattin Ertürk, Eğitimde Program Geliştirme, Ankara 1994, s.3.

² İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), Ankara 2005, s.5.

³ Savaş Büyükkaragöz ve Cuma Çivi, Genel Öğretim Yöntemleri, Öz Eğitim Yayınları, Konya 1997, s.201.

⁴ Zuhâl Çubukçu, Mehmet Gültekin, “İlköğretimde Sosyal Becerilerin Gerçekleşme Düzeyi” IX. Eğitim Bilimleri Kongresi, (27-30 Eylül, 2000) Bildiriler, Cilt:1, Erzurum 2000, s. 277-289, s.278.

⁵ Salih Zeki Genç, İlköğretimde Sosyal Becerilerin Gerçekleşme Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Mart 2005 Cilt:13 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi, s.41-54, s.42.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

Atatürkçülük, çağdaş bir toplum yaratma veya Türkiye'nin çağdaşlaşması için ortaya konulmuş bir ilkeler bütünü olarak⁶ medeni bir düzeyde, XX. Yüzyıl şartları içinde kurulacak demokratik bir sisteme ulaşmayı gaye edinmiş bir düşünce sistemidir⁷. Atatürkçülüğün kapsamı ilköğretim müfredatında "Atatürkçülük konuları" adı altında yer alır. Sosyal bilgiler dersinin "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" kısmını Atatürkçülük konuları oluşturmaktadır. Atatürkçülük konuları kazanımlarının sağlanmasında en önemli rol öğretmendedir. Öğretmen bu noktada "tarih ve bilinç öğretmeni"dir. Etkinliklerin ve kazanımların hedefe ulaşmasında bu rolü gerçekleştiren öğretmen son derece bilinçli davranmalıdır. Öyle ki "Atatürkçülük konuları" milli tarih bilincini oluşturur⁸. İnsan düşüncesinin kendi tarihine olan ilişkisinin dile gelişi olarak tarih bilgisi⁹ millî benliğin uyanmasında, beslenip kökleşmesinde anlamlı bir öneme sahiptir. Tarih sayesinde fertler geçmiş hayatları bütünü ile kavrayabilirler, dostlarını ve düşmanlarını bilebilirler, millî kişiliklerini idrak edip, tarihî haklarını ve emeklerini apaçık görebilirler. Ayrıca, tarih öğretimi ile öteki insanlara karşı saygılı, kendi ahlâkî değerlerini koruyan ve geliştiren, yurttaşlık becerilerini ve değerlerini geliştiren insanlar yetiştirilir¹⁰.

Atatürkçülük konularının öğretiminde başarı birçok değişkenle ilişkilidir. Öğretmen, öğrenci, sınıfın fiziki koşulları, program gibi unsurlar bütünleştiğinde etkili bir öğretimden söz edilebilmektedir. Öğretmenin rolünü iyi gerçekleştirmesi meslekî bilgi ve becerilerini şekillendiren alt yapı, bilgi ve teknik donanımı¹¹ beceri ve bireysel özellikleri, geleneksel ve modern yöntemleri birleştirerek en uygun etkinliklerle hedefleri gerçekleştirebilmesi öğretimin başarısını doğrudan etkiler. Ayrıca öğretmenlerin tarihi olayları ve

⁶ Fevzi Demir, "Atatürkçü Düşünce Işığında Çağdaş Toplum", Yelken, Sayı:20, Kasım 1996 (Mersin), s.3-9, s.3.

⁷ Suna Kili, Atatürk Devrimi, İstanbul 1998, s.120.

⁸ Bedia Akarsu, Felsefe Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1987, s.170.

⁹ Afşar Timuçin, "Tarih Bilinci ve Tarih Felsefesi", Felsefelogos, 9, (Ocak 2000), s. 23-38, s.23.

¹⁰ Mustafa Safran, Orta Öğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminin Yapı ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma, Ankara 1993, s.17.

¹¹ Gülin Karabağ, "Tarih Öğretmeninin Meslekî Bilgi ve Becerilerini Şekillendiren Unsurlar", G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22/1, Ankara 2002, s.211-215, s. 211.

olguları anlatım biçimi, yöntemi, tekniği de bu dersin öğrenciler tarafından sevilme derecesini belirler¹².

Sosyal Bilgiler programının vizyonu; "21. yüzyılın çağdaş, Atatürk ilkeleri ve inkılâplarını benimsemiş, Türk tarihini ve kültürünü kavramış, temel demokratik değerlerle donanmış ve insan haklarına saygılı, yaşadığı çevreye duyarlı, bilgiyi deneyimlerine göre yorumlayıp sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturan, kullanan ve düzenleyen (eleştirel düşünen, yaratıcı, doğru karar veren), sosyal katılım becerileri gelişmiş, sosyal bilimcilerin bilimsel bilgiyi üretirken kullandıkları yöntemleri kazanmış, sosyal yaşamda etkin, üretken, haklarını ve sorumluluklarını bilen, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını yetiştirmektedir"¹³.

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Kazanımları İle Eşleşen Atatürkçülük Konuları ve Ders Kazanımları

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında yer alan Atatürkçülük konuları; ders kazanımları ve ders işlenişinde kullanılacak etkinlikler şunlardır*;

Öğrenme Alanı / Ünite:

Kültür ve Miras/ Geçmişimi Öğreniyorum

Atatürkçülükle İlgili Konular

1.Dayanışmanın toplum hayatındaki önemi

AÇIKLAMA: Millî Mücadele’de yaşanan birlik ve beraberliğin temelinde dayanışmanın bulunduğu vurgulanacaktır.

• Atatürk’ün millî birlik ve beraberliğe verdiği önemle ilgili söz ve uygulamalarından örnekler verilecektir.

3.Atatürk’ün millî kültüre önem vermesi

AÇIKLAMA: Atatürk’ün Millî Kültürün korunup geliştirilmesindeki katkılarını gösteren görüş ve uygulamaları değerlendirilerek, Atatürk’ün bu

¹² E. H. Dance, Orta Dereceli Okullarda Tarih Yeri, (Çev. Osman Horasanlı), İstanbul 1971, s.49.

¹³ İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), s.43.

* İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), s.22-23.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

görüş ve uygulamalarının millî kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı hedef gösterdiği vurgulanacaktır.

6. Türk kadınının toplumdaki yeri

AÇIKLAMA: Türk kadınının Kurtuluş Savaşı'ndaki yeri örnekler verilerek açıklanacaktır.

4. Atatürk'ün hayatıyla ilgili olaylar ve olgular.

AÇIKLAMA: Atatürk'ün Trablusgarp Savaşı'nda kazandığı başarı, Çanakkale Zaferi'nin kazanılmasında oynadığı rol, Kurtuluş Savaşı'nda kazandığı başarılar ve onun Türk milletini nasıl aynı amaç etrafında birleştirdiği vurgulanarak TBMM'nin açılışının ve Cumhuriyetin ilân edilmesinin Atatürk'ün önderliğinde yapıldığı belirtilecektir.

Ders Kazanımları

1.Sözlü tarih yöntemi kullanarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.

2.Ailesinde ve çevresindeki millî kültürü yansıtan öğeleri fark eder.

3.Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir.

4.Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.

5. Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak, Millî Mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.

6. Millî Mücadele'nin kazanılmasında ve Cumhuriyetin ilânında Atatürk'ün rolünü fark eder.

Müfredattaki Etkinlikler*

* Yukarıda verilen sembollerin anlamı;

 Sınıf-okul içi etkinlik; İlgili etkinliklerin (yaratıcı drama, grup çalışması, zaman şeridi oluşturma, çalışma kâğıdı doldurma, görsel materyal okuma, mektup yazma, film izleme, sanal alan gezisi vb.) sınıf içinde yapılacağını gösterir.

 Okul dışı etkinlik; İlgili etkinliklerin (sözlü tarih, grup çalışması, aile soyağacı oluşturma, günlük tutma, grafik oluşturma, proje çalışmaları vb.)tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.

 İnceleme gezisi; İlgili etkinliklerin okul dışında inceleme ve araştırma gezileriyle yapılabileceğini gösterir.

☞ “Aile Tarihi Çalışması” (Aileye ait nesnelere ait değişik yollardan edinilen bilgiler kullanılarak aile tarihine ait metin yazılır.) (1 ve 2. kazanım)

☞ “Onlar da Çocuktuktu” (Büyüklerinin, çocukluk dönemine ait oyunları ve oyuncakları ile ilgili sözlü tarih çalışması yapılır.) (1, 3 ve 4. kazanım)

☞ “Kahve Fincanı” (Barış Manço’nun kahve fincanı adlı şarkısı, içerdiği kültürel özellikler açısından incelenir.) (2.kazanım)

☞ “Geçmişin İpuçları” (Gelenekler konulu yaratıcı drama çalışması yapılır.) (2 ve 4. kazanım)

☞ “Bir Zamanlar” (Büyüklerinin, çocukluk dönemlerinde Cumhuriyet Bayramı konulu sözlü tarih çalışması yapılır.) (4 ve 6. kazanım)

☞ “Bir Gezi Yapalım” (Tarihî mekân, müze ve anıtlara gezi düzenlenir. Ör: Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Müzesi gezisi.) (5. kazanım)

☞ “Millî Mücadele’de Türk Halkı” (Kurtuluş Savaşı döneminde Türk halkını ve savaş sürecini gösteren görsel materyaller okunur.) (5 ve 6. kazanım)

☞ “Kahramanıma Mektup” (Kurtuluş Savaşına ilişkin verilerden - mektup, temsili resim, istatistikî tablo ve şiir- yararlanılarak çıkarımlarda bulunulur.) (5 ve 6. kazanım)

☞ “Film İzliyoruz” (Atatürk ve Millî Mücadele temasını işleyen eğitsel film izlenir.) (5 ve 6. kazanım)

☞ “Sanal Alan Gezisi” (İnternet üzerinden sanal gezi yapılır.) (5 ve 6. kazanım)

Öğrenme Alanı / Ünite:

Gruplar, Kurumlar ve Sosyal Örgütler / Hep Birlikte

Atatürkçülükle İlgili Konular ve Açıklamalar:

2. Aile bireyleri arasındaki dayanışmanın önemi

AÇIKLAMA: Atatürk’ün Türk toplumunda aileye ve aile bireyleri arasındaki dayanışmaya önem verdiği vurgulanacaktır.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

Ders Kazanımları:

1.İnsanların belli bir amaç çerçevesinde oluşturdukları sosyal örgüt, resmî kurum ve grupları fark eder.

2.Ön bilgi ve yaşantısını kullanarak çevresindeki belli başlı sosyal problemler ya da ihtiyaçlarla grup, kurum ve sosyal örgütleri ilişkilendirir.

3.Kendisi ile çevresindeki gruplar, kurumlar ve sosyal örgütler arasındaki etkileşime örnekler verir.

4.Okulunda ve yakın çevresinde katılacağı sosyal ve eğitsel etkinliklere karar verir.

5.Okul yaşamında gerekli gördüğü eğitsel-sosyal etkinlikler önerir.

Müfredattaki Etkinlikler:

 "Bir Gazete Sayfası Hazırlayalım" (Çevredeki sosyal problemlere karşı duyarlılığı arttırma, neden sonuç ilişkisini belirleme becerisini geliştirme amacına yönelik olarak, bir haberden hareketle gazete sayfası hazırlanır.) (1 ve 2. kazanım)

 "Gönüllü Çalışanlar" (Yardımselik ve dayanışma değerlerini vurgulayan fotoğraflar ve temsili resimler incelenir.) (1 ve 2. kazanım)

 "Nasıl Güzelleştirebiliriz?" (Çevremizi nasıl güzelleştirebiliriz? gibi sorularla ilgili küçük grup çalışmaları yapılır.) (2, 3 ve 5. kazanım)

 "Bir Sorunumuzu Çözelim" (Proje yada grup çalışması ile yaşanan çevreden örnek sosyal bir sorun belirlenerek çözüm aşamaları ve öneriler sunulur.) (2, 3 ve 5. kazanım)

 "İlk Adımı Atanlar" (Toplumsal duyarlılığı sağlama ve katılımcı birey olmayı cesaretlendirme amacıyla, birçok kişinin yaşamını etkilemiş, önemli başarılar elde etmiş insanlar ile ilgili araştırma yapılır.) (4 ve 5. kazanım)

 "İki Elin Sesi" (Öğrenci tarafından seçilen veya tasarlanan bir grup, kuruluş veya sosyal örgüte yeni üyeler kazandırmaya yönelik kısa bir metin hazırlanır ve sınıfta sunulur.) (2 ve 5. kazanım)

Öğrenme Alanı / Ünite:

Birey ve Toplum/ Kendimi Tanıyorum

Atatürkçülükle İlgili Konular ve Açıklamalar:

5. Atatürk'ün kişiliğini ve özelliklerini tanıma

AÇIKLAMA: Atatürk'ün iyi bir yönetici ve çok yönlü bir önder oluşu, öğreticilik yönü, ileri görüşlülüğü, açık sözlülüğü, birleştirme ve bütünleştirme gücü, Türk milletinin temel özelliklerini yansıtan bir Türk büyüğü olması, vatan, millet ve insan sevgisi ile ilgili örnek olaylar kullanılacaktır.

Ders Kazanımları:

1. Bireysel farklılıkları tanıır ve kabul eder.
2. Duyguları ve düşünceleri arasındaki ilişkiyi fark eder.
3. Farklı durumlara ait duygu ve düşüncelerini ifade eder.
4. Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar.
5. Yaşamına ilişkin belli başlı olayları kronolojik sıraya koyar.
6. Sahip olduğu resmi kimlik belgelerindeki bilgileri analiz ederek kişisel kimliğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

Müfredattaki Etkinlikler:

📌 “Küçük Farklar” (Kişisel eşyalar kullanılarak insanlardaki farklılıklara örnekler gösterilir.) (1. kazanım)

📌 “Farklı ve Özel” (İnsanların farklılıklarının bir zenginlik olduğuna örnekler verilir.) (1. kazanım)

📌 “Duygularım ve Düşüncelerim” (Fotoğraflar yoluyla öğrencilerin duygu ve düşünceleri arasındaki farkı kavramaları sağlanır.) (2. kazanım)

📌 “Duygularım, Düşüncelerim El Ele” (Örnek durumlar oluşturularak duygu ve düşüncelerin kişilere göre değişebileceği fark edilir.) (2, 3 ve 4. kazanım)

📌 “Günlük Tutma” (Duygu ve düşüncelerin ifade edildiği günlük tutulur.) (2, 3 ve 4. kazanım)

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

📖 "Mevlana'dan Hoşgörü Hikâyeleri" (Mevlana'nın hoşgörü anlayışını içeren metinler incelenir.) (4. kazanım)

📖 "Yaşamımdan Kesitler" (Yaşamı etkileyen olayların esas alındığı bir zaman şeridi oluşturulur.) (5. kazanım)

📖 "Atatürk'ün Kimlik Belgesi (Atatürk'ün hayatı ile ilgili metinden çıkarılan bilgilerle bir kimlik belgesi düzenlenir.) (1 ve 6. kazanım)

📖 "Bu Benim Kimliğim" (Nüfus cüzdanı, okul ve spor kulübü kimliği gibi kimlik belgelerindeki bilgiler incelenerek kimliği oluşturan ana öğeler fark edilir.) (6. kazanım)

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Kazanımları İle Eşleşen Atatürkçülikle İlgili Konular

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Programında yer alan Atatürkçülük konuları; ders kazanımları ve ders işlenişinde kullanılacak etkinlikler şunlardır*;

Öğrenme Alanı / Ünite:

Kültür ve Miras/ Adım Adım Türkiye

Atatürkçülikle İlgili Konular ve Açıklamalar:

1. Türk kadınının toplumdaki yerini ve Atatürk'ün kadın haklarına önem verdiğini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Atatürk'ün kadınlara sağladığı sosyal ve siyasal haklar kanıt gösterilerek kadınların cumhuriyet yönetimi sayesinde elde ettikleri hakları vurgulanarak Türk kadının günümüz toplumundaki yeri ve önemi açıklanacaktır.

2. Atatürk'ün öğretmenlere önem verdiğini fark edebilme.

AÇIKLAMA: Atatürk'ün öğretmenlere verdiği önemi belirten sözleri ve onun yeni Türk harflerinin öğretilmesinde öğretmenlik görevi üstlendiği belirtilerek Atatürk'e eğitim-öğretim alanındaki çalışmalarından dolayı başöğretmen unvanı verildiği vurgulanacaktır.

3. Atatürk'ün hayatıyla ilgili olay ve olguları kavrayabilme

* İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), s.22-23

AÇIKLAMA: Atatürk'ün söylediği özlü sözlerden Atatürk'ün fikir hayatına ilişkin çıkarımlarda bulunur.

- Atatürk'ün fikir hayatını oluşturan temel ilkelerden olan akılcılık, bilimsellik, toplumsal dayanışma, insan sevgisi, barışçılık ve evrensellik ilkeleri nedenleri ile ilişkilendirilerek açıklanacaktır.

- Atatürk'ün ilk cumhurbaşkanımız olarak devleti en iyi şekilde yönettiği belirtilerek, eserlerinin neler olduğu belirtilerek en büyük eserinin neden Türkiye Cumhuriyeti olduğu açıklanacaktır.

4. Atatürk'ün son günleriyle ilgili olaylar ve olgular bilgisi

AÇIKLAMA: Atatürk'ün hastalığına rağmen son günlerinde ülkenin iç ve dış işleri ile ilgili yaptığı çalışmalar 6. kazanımdan sonra vurgulanacaktır (katıldığı yurt içi gezileri, Hatay'ın Türkiye'ye katılması için gösterdiği çaba ve vasiyeti ile servetinin büyük kısmını Türk milletine bırakması).

5. Atatürk'le ilgili anılardan zevk alış

AÇIKLAMA: Atatürk'ün siyasî hayatıyla ve son günleriyle ilgili anıları ve bu anılarda geçen olayların günümüz için önemi 6. kazanımdan sonra vurgulanacaktır.

6. Atatürk'ün düşünce sistemini oluştururken dünyadaki ve ülkedeki olaylardan etkilendiğini açıklayabilme

AÇIKLAMA: Atatürk'ün, dünyadaki siyasî, askerî, ekonomik, sosyal, kültürel ve bilimsel gelişmeleri izleyip bu gelişmelerin ışığında devletin ve ülkenin içinde bulunduğu olumsuz durumdan kurtarılması için çözüm yolları aradığı ve bu koşulların Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasında da etkisi olduğu 5. kazanımdan önce açıklanacaktır.

- Atatürk'ün tarih boyunca bağımsız yaşamayı ilke edinmiş olan Türk milletinden aldığı güçle, fiilen yıkılmış olan Osmanlı Devleti'nin yerine millî egemenliği esas alan özgür ve bağımsız yeni bir devlet kurmanın gerekli olduğuna inandığı ve buna önem verdiği 5. kazanımdan önce açıklanacaktır.

7. Atatürkçülüğü tanımlayabilme ve önemini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Atatürkçülüğün; Türk Milleti'nin bugün ve gelecekte tam bağımsız olmasını, Türk Milleti'nin huzur ve refah içinde yaşamasını amaçladığı 5. kazanımdan önce vurgulanacaktır.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

• Atatürkçülüğün; devlet yönetiminde millet egemenliğini esas aldığı, aklın ve bilimin rehberliğinde Türk kültürünü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarmayı amaçladığı ve Türk milletinin çağdaşlaşmasını hedeflediği; Atatürkçülüğün gerçekçi fikirlere dayanarak esaslarının Atatürk tarafından ortaya konulduğu, ilke ve esaslarıyla olan bütünlüğü 6. kazanımdan sonra vurgulanacaktır.

8. Atatürkçülüğün bir bütün olduğunu fark edebilme

AÇIKLAMA: Atatürkçülüğün Türk milletinin ihtiyaçlarından ve gerçeklerinden ortaya çıkan bir düşünce sistemi olduğu 5.kazanımdan önce; Atatürkçülüğü oluşturan ilke ve esasların birbirini tamamladığı ve bir bütün oluşturduğu ise 6. kazanımdan sonra işlenecektir.

9.Diğer dinlere hoşgörülü olmanın gereği ve vicdan hürriyetinin önemini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Diğer dinî inançlara hoşgörü göstermenin gereği, din ve vicdan hürriyetinin önemi Atatürk'ün uygulama ve sözlerinden örnekler verilerek vurgulanacaktır.

11. Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışında taklitçilikten kaçınmanın önemini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Atatürk'ün çağdaşlaşma anlayışı üzerinde durularak bu anlayışta taklitçiliğe yer olmadığı belirtilecektir.

12. Atatürk'ün millî eğitim konusundaki düşüncelerini/ uygulamalarını fark edebilme

AÇIKLAMA: Atatürk'ün millî eğitim konusundaki düşünceleri ve uygulamalarından yola çıkılarak millî eğitim politikasını oluşturan temel düşünceleri belirtilecektir.

• Atatürk'ün Türk eğitiminin neden millî, çağdaş ve laik olmasına önem verdiği açıklanacaktır.

• Atatürk'ün öğretim birliğine ve karma eğitime neden önem verdiği açıklanarak, onun eğitimin ve millî kültürün yaygınlaştırılmasına önem verdiğini vurgulanacaktır.

13. Atatürk'ün Türk Diline önem verdiğini fark edebilme

AÇIKLAMA: Atatürk'ün Türk Dili ile ilgili yaptığı çalışmalar açıklanarak dille ilgili özlü sözlerine yer verilecektir.

14. Millî kültürün korunmasında dilin önemini kavrayabilme.

16. Atatürk'ün millî tarihimize önem verdiğini fark edebilme.

AÇIKLAMA: Türk Milletinin dünya medeniyeti ve tüm insanlık üzerindeki etkileri vurgulanacaktır.

• Kanıtlara dayanarak Atatürk'ün millî tarihimize verdiği önem Atatürk'ün sözleri ve Türk Tarih Kurumu'nun açılışı ile ilişkilendirilerek Türk Tarih Kurumu'nun millî tarihimizle ilgili bilimsel araştırmalar yaptığına yer verilecektir.

17. Atatürk ilke ve inkılâplarının dayandığı esasları kavrayabilme

AÇIKLAMA: Millî tarih bilinci, vatan ve millet sevgisi, millî dil, bağımsızlık ve özgürlük, egemenliğin millete ait olması, millî kültürün geliştirilmesi, Türk milletini çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarma gibi daha önce ele alınmış olan Atatürkçülüğün temel esasları hatırlatılarak Atatürk ilkeleri ile ilişkilendirilecektir.

• Millî birlik ve beraberlik ile ülke bütünlüğünün Atatürk ilke ve inkılâplarının dayandığı temel unsurlarından olduğu açıklanacaktır.

18. Cumhuriyetçilik ilkesini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Bu ilke çerçevesinde; Bir kişinin veya bir zümrenin egemenliğine dayanan yönetimlerle cumhuriyet yönetimi Atatürk'ün cumhuriyetle ilgili sözleri de belirtilerek karşılaştırılacak ve demokrasinin esas alındığı cumhuriyet yönetimi, Türk milleti için en uygun yönetim şekli olduğu için cumhuriyetin kabul edildiği açıklanacaktır.

• Cumhuriyetin bir devlet ve yönetim şekli olarak anayasamızda yer aldığı ve anayasadaki bu maddenin değiştirilemeyeceği açıklanarak, anayasamızda Türkiye Cumhuriyetinin demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olduğu hükmünün yer aldığı vurgulanacaktır.

• Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi'nde Türk gençliğinden beklentileri analiz edilerek Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk gençliğine emanet ettiği ve Atatürk'ün Türkiye Cumhuriyeti'nin sonsuza kadar yaşatılmasını istediği açıklanacaktır.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

• Cumhuriyetçilik ilkesini benimsemenin cumhuriyet yönetimine bağlılığı sağladığı, cumhuriyet yönetimini korumayı ve yüceltmeyi amaçladığı vurgulanarak, cumhuriyet yönetiminin Türk toplumuna sağladığı faydalar demokrasi, katılım, hak ve hürriyet kavramları çerçevesinde değerlendirilecektir.

19. Milliyetçilik ilkesini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Bu ilke çerçevesinde; Atatürk milliyetçiliğinin dayandığı esasları (inandığı ve güvendiği Türk milletini sevmeye ve yüceltmeye dayandığı, "Ben Türküm" diyen herkesin Türk olduğu, millî birlik ve beraberliğimizin temel taşı olduğu, milletin bağımsızlığını amaçladığı, insanlara ve insanlığa değer verildiği, Türk vatandaşları arasında hiçbir ayırım yapılamayacağı, yurttan ve dünyada barışa önem verdiği) Atatürk'ün milliyetçilik konusu ile ilgili sözleri ile ilişkilendirilerek, Atatürk milliyetçiliğinin Türk toplumuna sağladığı yararlar örneklerle açıklanacaktır.

• Atatürk milliyetçiliği açıklanırken milliyetçilik duygusunun Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasında önemli bir rol oynadığı vurgulanacaktır.

20. Halkçılık ilkesini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Bu ilke çerçevesinde; halk kelimesinin bir ülkede oturan ve o ülkeyi vatan bilen insanlar için kullanıldığı belirtilerek, herkesin devlet hizmetlerinden yararlanma hakkına sahip olduğu, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkilerin çağdaş bir anlayışla düzenlendiği, halkın refah ve mutluluğunu sağlamayı amaçladığı açıklanacaktır.

• Halkçılık ilkesinin millî egemenliğin dayanağı olduğu vurgulanarak Türk toplumuna sağladığı yararlar ve Atatürk'ün halkçılık konusuyla ilgili sözleri örneklerle açıklanacak, kanun önünde eşitlik, adalet, demokratik hak kavramları halkçılık ilkesi ile ilişkilendirilecektir.

AÇIKLAMA: Millî kültürün korunup geliştirilmesinde Türk dilinin önemi açıklanarak Atatürk'ün millî kültür ve dil arasındaki ilişkiyi belirten sözleri ile ilişkilendirilecektir.

Ders Kazanımları:

5. Kanıt kullanarak Atatürk inkılâplarının öncesi ile sonrasındaki günlük yaşamı karşılaştırır.

6. Atatürk inkılâplarıyla ilkelerini ilişkilendirir.

Müfredattaki Etkinlikler:

🏰 “Üç Taş Oyunu” (Ülkemizdeki doğal varlıklar ile tarihî mekân, nesne ve yapıtlarla ilgili soruları cevaplamaya yönelik bir oyun oynanır.) (1. kazanım)

🏰 “Sanal Alan Gezisi” (Ülkemizdeki doğal varlıklar, tarihî mekânlar, nesnelere, yapıtlar hakkında internet araştırması yapılır.) (1. kazanım)

🏰 “Bir Gezi Yapalım” (Tarihî mekân, müze ve anıtlara gezi yapılır. Örnek: Anıtkabir Gezisi.) (1. kazanım)

🏰 “Yerel Tarih Çalışması” (Çevredeki tarihî mekân, nesne ve yapıtlarla ilgili araştırma raporu hazırlanır.) (1 ve 3. kazanım)

🏰 “Hikâye Okuma Bayramı” (Okuma etkinlikleriyle, seçilen hikâye, masal, efsane ya da destanlardaki kültürel izler fark edilir.) (2, 3 ve 4. kazanım)

🏰 “Grafik Yorumluyoruz” (Grafiklerle Atatürk dönemi gelişmeleri yorumlanır ‘1923–1938’.) (5 ve 6. kazanım)

🏰 “Film İzliyoruz” (Atatürk ve Cumhuriyet konulu filmler izlenir.) (5, ve 6. kazanım)

🏰 “Fotoğraf İnceliyoruz” (Fotoğraflar kullanılarak Cumhuriyet sonrası günlük yaşamdaki değişiklikler yorumlanır.) (5 ve 6. kazanım)

Öğrenme Alanı / Ünite:

Küresel Bağlantılar/ Hepimizin Dünyası

Atatürkçülükle İlgili Konular Ve Açıklamalar:

10. Atatürk’ün barışçı bir devlet adamı olduğunu kavrayabilme

AÇIKLAMA: Atatürk’ün yurttan ve dünyada barışa önem verdiği vurgulanarak, Atatürk’ün barışçı bir devlet adamı olduğunu belirtilecektir.

Ders Kazanımları:

1. Dünya çocuklarının ortak yönlerini ve ilgi alanlarını fark eder.

2. Ülkeler arasında ekonomik alışveriş olduğunu fark eder.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

3.Ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerde iletişim ve ulaşım teknolojisinin etkisini tartışır.

4.Çeşitli ülkelerde bulunan ortak miras öğelerine örnekler verir.

5.Ortak mirasın tanınmasında turizmin yerini fark eder.

6.Turizmin uluslararası ilişkilerdeki yeri konusunda bakış açısı geliştirir.

Müfredattaki Etkinlikler:

🎬 "Film İzliyoruz" (Çocuk filmleri ya da turizmle ilgili belgesel filmler izlenir.)

(1 ve 6. kazanım)

🏠 "Eşyanın Yolculuğu" (Öğrenci tarafından kullanılan herhangi bir eşyanın üretildiği yerden bize ulaşana kadar geçen öyküsünü anlatan bir metin hazırlanır). (2 ve 3. kazanım)

🏠 "Harikalar Diyarı" (Çeşitli malzemeler kullanılarak dünya ortak mirasına ait nesnelerin maketleri yapılır.)

(4 ve 5. kazanım)

🏠 "Mimar Sinan'ın Eserlerini Tanıyoruz" (Ortak miras eserlerimizden tarihi eserleri tanıtmak amacıyla bir gezi düzenlenir.) (4 ve 5. kazanım)

🏠 "Sanal Alan Gezisi" (İnternette ortak miras konulu sanal alan gezisi yapılır.) (5. kazanım)

Öğrenme Alanı / Ünite:

Güç, Yönetim Ve Toplum/ Bir Ülke, Bir Bayrak

Atatürkçülükle İlgili Konular ve Açıklamalar:

15. Millî kültürün korunmasında dilin önemini kavrayabilme

AÇIKLAMA: Atatürk'ün dile verdiği önem ile bağımsızlık arasındaki ilişki değerlendirilecektir.

Ders Kazanımları:

5. Ulusal Egemenlik ve bağımsızlık sembollerine değer verir.

Müfredattaki Etkinlikler:

📖 “İnternette Araştırıyorum” (Merkezî yönetim birimlerinin tanıtıldığı sitelerden araştırma yapılır.) (1. kazanım)

📖 “Hükümet Kurma” (Cumhurbaşkanının ve bazı bakanlıkların temel görevlerini kavratma amaçlı drama çalışması yapılır.) (3. kazanım)

📖 “Okul Meclisi” (Demokrasi Eğitimi ve Okul Meclisleri Projesine uygun olarak meclis oluşturulur.) (3 ve 4. kazanım)

📖 “Okul (Sınıf) Sözleşmesi” (Okul kurulunun belirlediği öğrencilerle okuldaki demokratik haklarla ilgili sözleşme hazırlama çalışması yapılır.) (1 ve 4. kazanım)

📖 “Sınıf Anayasası” (Sınıf içerisinde öğrenciler tarafından sınıf ve okul kurallarını içeren bir sınıf anayasası hazırlanır.) (5. kazanım)

📖 “Mehmet Akif Ersoy Evi Gezisi” (İstiklâl Marşımızın yazarı Mehmet Akif Ersoy’un evine gezi yapılır.) (5. kazanım)

📖 “Bayrağımızın Tarihi” (Ulusal egemenlik sembollerimizden bayrağımızın tarihi hakkında araştırma yapılır.) (5. kazanım)

📖 “Sözlük Çalışması” (Yasa, anayasa, yetki, merkezî yönetim, bakan, bakanlık kavramları araştırılır.) (Tüm kazanımlar)

Atatürkçülük Konularının Öğreniminde Öğretmen Rolü

Öğretmeler kuşkusuz müfredat programlarının uygulanmasında anahtar kişilerdir. Öğretmen, Atatürkçülük konularına ait, bilgi, beceri ve kazanımları öğrenene kazandırma sürecinde bazı uygulamalar yapabilir. Bunlar; örnek olay incelemesi, sonuç çıkarma, geri plandaki düşünceleri bulma, slogan bulma, reklâm hazırlama/poster afiş hazırlama, şiir-öykü yazma/şarkı yapma, görsel imge oluşturma, önem sırasına koyma, başlık bulma, sınıflama, örnek verme, kendini değerlendirme, yordama yapma, bulmaca, dramatizasyon, tavsiyede bulunma, karşılaştırma, problem çözme, görüşme yapma, alan gezileri, kavram haritası oluşturma, kanıtlama. Tüm bu uygulamalarla birlikte; empati kurma, değerlendirme, benzetim, günlük yaşamla ilişkilendirme, not alma, görüş tarama, gözlem, formülleştirme, haber

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

toplama, önceki düşünceleriyle karşılaştırma, bildikleriyle bağ kurma, dosya oluşturma, öykü tamamlama, öğretim malzemesi hazırlama, çalışma yaprağı, koleksiyon yapma, hipotez oluşturma ve sınama, yıllık hazırlama, tersinden düşünme, anlaşma imzalama, pantomim, öğrendiklerini listeleme, proje, gazete çıkarma, yeniden yazma gibi uygulamalar etrafında farklı öğretim etkinlikleri oluşturabilir¹⁴. Öğrenme süreçlerinde, öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp yaşama geçirmelerini destekleyen yöntem ve teknikler işe koşulmalıdır¹⁵. Bu etkinlik ve uygulamaları yaparken şu hususlara dikkat etmelidir; Öğretmenin Atatürkçülük konularının öğretiminde dikkat edeceği bazı hususlar şunlar olabilir;

1. Öğretmen dersi bilgiyi örgütleyerek, sınıflayarak, varsayımlar türetip onları sınavarak yorum yaparak işlemelidir¹⁶.

2. Soyut düşünme özelliğini kazanan öğrencilerin yanı sıra henüz bu özelliği edinemeyen öğrencilerin de bulunabileceği hatırd tutularak somut materyaller kullanılmalıdır¹⁷.

3. Öğrenci deneme, yanılma yoluyla çözümü bulduğunda ya da varsayımını doğruladığında doyuma ulaşır¹⁸. Etkinlikler bu husus dikkate alınarak planlanmalıdır.

4. Eğitimde "somuttan soyuta" ilkesinin gereği olarak Atatürkçülük konuları içeriğine göre bolca "etkinlik" uygulamaları yapılması gereklidir¹⁹.

5. Eğitim biçim ve süreçleri hakkında üstbilişe sahip öğrenciler hedeflerine ulaşmak için belirli stratejileri (özet yapma, not çıkarma, vb) bilinçli

¹⁴ İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), s.101-102.

¹⁵ İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), s.99

¹⁶ Kamile Ün Açıkgöz, Aktif Öğrenme, İzmir 2002, s.83.

¹⁷ Hasan Bacanlı, Eğitim Psikolojisi Gelişim ve Öğrenme, Ankara 1999, s.56-57.

¹⁸ Haluk Yavuzer, Çocuk Psikolojisi, İstanbul 1999, s.282-283.

¹⁹ Cavit Binbaşoğlu, Eğitim Psikolojisi, Ankara 1995, s.96-97.

olarak karşılaştırılır ve kullanılır. Öğrencilerin bu tip kendi kendine öğrenme etkinlikleri disipline edilmelidir²⁰.

6. Kavramsal referanslara ve kronoloji ile tarih arasında kavramsal bağlantılar yapmak için pratiğe önem verilmelidir.

7. Benim tarihim projeleriyle her konu desteklenebilecek çalışmalar vermeli formal tarihin somut bağının kurulmasını destekleyecek etkinlikler yapılmalıdır. Bu bağlantı çocukların, tarihin geçmişteki her olaya dayalı olmadığını fakat insanların yaşamını bir şekilde etkileyen önemli olaylara dayalı olduğunu keşfetmelerine yardım eder.

8. Milli bayramlar, belirli günler ve haftalar öğrencilere, geçmişî fark etmelerinin gelişiminde ve ilköğretimde zamana ilişkin hedeflerin başarılmasında önemli fırsatlar sunarlar. Oyunlar ve canlandırmalarla konular pekiştirilir.

9. Atatürkçülük konuları sunumunda kronoloji seviyesinin sistematik öğretiminin uygulanmasına ve uygulanma sıklığına dikkat edilmelidir.

10. Görsel kanıtlar (tarihi belgeler, müzeler...) sunmak çocukların dönem yada dönemlerle ilişkisel ağların gelişiminde güçlü bir yoldur. Görsel kanıtlar ve Görsel (belgesel, cd..) sunumları ilgili konuda sürekli olarak verilmelidir.

11. Bütün çocukların öğretimle inşa edilebilen, geliştirilebilen ya da değiştirilebilen geçmişî imajları hakkında fikirleri vardır. Bu imajlar üzerine tarih kurgusu basitten zora genelden özele açılımlı olarak yapılanmalıdır.

12. Eğer tarihin anlaşılması etkili bir şekilde geliştirilmek isteniyorsa, ardışıklama çalışmaları, sıralanmış olan olaylar, insanlar ve yarattıkları araç-gereçler arasındaki ilişkiler tartışılarak sonuçlandırılmalıdır. Bilginin kalıcılığı açısından önemlidir.

13. Öğretmenler, geçmişin açıklanması, zamana ilişkin dağarcığın anlaşılmasının gelişimi, tarihleme sisteminin anlaşılmasının zihinsel haritası ya

²⁰ A. Sait Candan, Üstbilişsel Kuram Ve Tarih Öğretimi, Ekim 2005 Cilt:13 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi, s. 327-332, s.328.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

da çatısını oluşturmalarıdır. Böylece çocuklar bütün bu alanlarda tutarlı ilerlemeler sağlayabileceklerdir.

14. Tarih hakkında çocuklara öğretim sistematik olması gerektiği kadar sürekli de olmalıdır. Zaman açısından anlaşılmanın unutulmasını engellemek için bazen geriye dönerek pekiştirme yapılmalıdır.

15. Geçmişe ait, uzun süre kullanılmayan toplumsal nesnelerin şekillerinin görünen biçimlerinin sergilenmesi de, öğrencilerin bu şeylerin nasıl değiştiğinin farkındalığının gelişimine yardım eder. Yerel müzelere, tarihsel toplumlar ve restore edilmiş köylere ya da diğer kaynaklara geziler düzenlemek, Öğrencilere, zaman kavramlarıyla oluşan deneyimleri sunmanın önemli bir yoludur.

16. Öğretmen sınıfta Atatürk ve Atatürkçülük profili oluştururken kişisel duygularını tamamen ön planda tutmadan mümkün olduğunca abartıya kaçmadan gerçekçi ve rasyonel davranmalıdır.

17. Öğretmenler, grup çalışması, etkinlik kitapları, kişisel ödevler ve öğrencilerin mevcut öğrenme düzeylerinin üstünde veya kısmen üstünde projelerin kullanılmalarıdır.

18. Öğrenciler, bağımsız olarak çalışırken, öğretmenler ödevlerin ilgi çekici ve öğretmenin talimatları olmaksızın her öğrenci tarafından tamamlanabilecek kadar anlaşılabilir olduğundan emin olmalıdırlar.

19. Öğretmenler öğrencilerin beklentileriyle ilgili sınıf etkinlikleri seçmelidirler.

20. Tartışma esnasında yargılayıcı bir ortam oluşturmadan geri bildirim için fırsatlar sunmalıdırlar.

21. Öğrenme sürecinde ilgiyi sürdürmek ve dikkati arttırmak için bireyselleştirilmiş ve öz yönlendirmeli etkinlikler kullanılmalıdır.

22. Anlamlı sözel övgüler kullanmak önemli bir pekiştiricidir.

23. Olgu, kavram ve genellemelere odaklanarak, öğrencilerde öğrenmeyi sağlamalıdır. Bu etkinlikler öğrencilere;

24. Dönemler verilirken zaman, yer ve uzaklık duygusunu kazandırmalıdır.

25. Tarihsel perspektifte öğrencinin kendini anlamasına yardımcı olmalıdır.

Etkinlik Örnekleri

5 N 1K (Okuma Becerisi) Etkinlik Önerisi 1:

GAZİ PAZARYERİNDE

Sakarya savaşından sonra idi. Ilık bir gün sabahı. Akşehir'in pazaryeri karınca yuvası gibi kaynıyor.

Bin ağızdan bin ses. Bir aralık, ortalıktaki uğultu perde perde sönmeye başlıyor, pazaryerini bir tapınak sessizliği kaplıyor. Yalnız, kulaktan kulağa bir fısıltı:

– Gazi gelmiş, Gazi.

Bütün gözler mutlu bakışlarla ayın yöne dönüyor, Gazi, o ölçülü, güzel yürüyüşüyle yavaş yavaş ilerlemekte ara sıra sergilerin önünde durup ilgilenmekte. Belli, alışverişe çıkmış; ama 0, başka bir şey değil, yalnız gönül alıyor. Böylece gönül ala ala satıcı kadınların kesimine geliyor.

– Nasılsınız bacılar?

– Sağol Paşam, duacıyız.

Kadınlar Paşalarını özlem dolu gözlerle kana kana seyredirken kendilerini tutamıyorlar:

– Güzel Paşam.

– Yiğit Paşam.

– Yiğitlerin yiğidi Paşam.

Paşa utangaç; bu sevgi haykırışlarını durdurmak için birine soruyor:

– Erin var mı bacım?

– Var Paşam, cephede.

– Ya senin?

– Kanı helal olsun, benimki Çanakkale'de kaldı.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

Gazi daha soracak, soracak ama bu yüreği yanıklardan alacağı yanıtların çoğunu şimdiden oranlıyor; Çanakkale'sinden sonra Kafkas'ı, Kanal'ı, Galiçya' sını, İnönü'sü, Sakarya'sını hep sıralanacak, hem de hiç kırgınlık taşımayan, hiçbir şey istemeyen, beklemeyen seslerle.

Paşa, gözleri buğulanmış, bir an düşünüyor ve hemen, bu kez, evcen adımlarla, geldiği yana gidiyor, bir kuyumcunun sergisi önünde durduktan sonra elinde bir avuç yüzükle dönüyor.

0 gün pazardan köye dönen bacıların parmakları, Gazi'nin armağan ettiği yüzüklerle süslü, yürekleri yaşantılarının en büyük övüncü ile dolu idi²¹.

Yukarıdaki metne göre aşağıdaki soru kelimelerine uygun sorular hazırlayın.

Kim?.....

Ne?

Neden?

Nerede?

Ne zaman?

Nasıl?

Kelime/Kavram Etkinlik Önerisi 2: Kavramları uygun cümlelere yerleştiriniz.

Millet egemenliği, anayasa, siyasi partiler, milli mücadele, hürriyet ve eşitlik

..... Egemenliğin millete ait olmasıdır. Bu hakkımızı seçmiş olduğumuz milletvekilleri sağlar.

.....demokrasi yönetiminde herkes kanun önünde eşittir. Irk, dil, din, cinsiyet ve şahsi düşünce farkı gözetilmez.

²¹ Mehmet Ali Ağakay, Atatürk' ten 20 Anı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1963, s.8

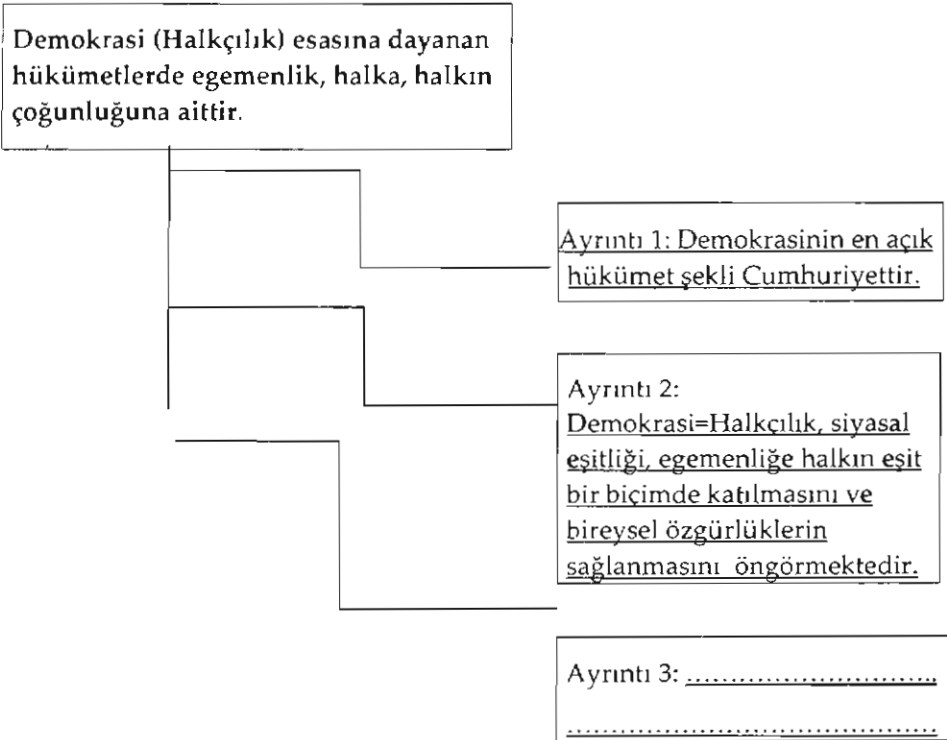
.....demokratik yönetimlerde aynı görüş ve düşüncede olanların bir araya gelerek oluşturduğu siyasi topluluklara denir.

.....devletin şeklini ve işleyişini, insanların devlete ve birbirlerine karşı hak ve ödevlerini belirten temel kanundur.

.....Türk halkının yurdunu ve bağımsızlığını korumak için ortaya koyduğu mücadeledir.

Tarihsel Analiz/Ayrıntıya Ulaşma Etkinlik Önerisi 3:

Ünite "Kültür ve Miras/ Adım Adım Türkiye" de geçen "Cumhuriyet" konusu ile bağlantılı olan demokrasi kavramı açıklamasına göre ayrıntıları bulunuz.

İlişkilendirme Etkinlik Önerisi 4:

Milliyetçilik	• Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılâpların gayesi Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağdaş ve bütün anlam ve görüşleriyle medeni bir toplum haline ulaştırmaktır. (1925)• Biz büyük bir inkılâp yaptık. Memleketi bir çağdan alıp yeni bir çağa götürdük. (1925)
İnkılâpçılık	• Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türk halkına Türk Milleti denir. (1930)• Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trakyalı, hep bir soyun evlatları ve aynı cevherin damarlarıdır. (1923)• Biz doğrudan doğruya milliyetperveriz ve Türk milliyetçisiyiz. Cumhuriyetimizin dayanağı Türk toplumdur. Bu toplumun fertleri ne kadar Türk kültürüyle dolu olursa, o topluma dayanan Cumhuriyet de o kadar kuvvetli olur. (1923)

Lâiklik	• Yalnız din ve dünya işlerinin ayrılması demek değildir. Bütün yurttaşların vicdan, ibadet ve din hürriyeti de demektir. (1930)• Asla dinsizlik olmadığı gibi, sahte dindarlık ve büyücülükle mücadele kapısını açtığı için, gerçek dindarlığın gelişmesi imkânını temin etmiştir. (1930)• Din bir vicdan meselesidir. Herkes vicdanının emrine uymakta serbesttir. Biz dine saygı gösteririz. Düşünüşe ve düşünceye karşı değiliz. Biz sadece din işlerini, millet ve devlet işleriyle karıştırmamaya çalışıyor, kasıt ve fiile dayanan tutucu hareketlerden sakınıyoruz. (1926)
Devletçilik	• Kişilerin özel teşebbüslerini ve şahsi faaliyetlerini esas tutmak, fakat büyük bir milletin ve geniş bir memleketin ihtiyaçlarını ve çok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak, memleket ekonomisini devletin eline almak. (1936)• Prensip olarak, devlet ferdin yerine geçmemelidir. Fakat ferdin gelişmesi için genel şartları göz önünde bulundurmalıdır. (1930)• Kesin zaruret olmadıkça, piyasalara karışılmaz; bununla beraber, hiçbir piyasa da başıboş değildir. (1937)

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

Halkçılık	• Türk milletinin karakter ve adetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet idaresidir.(1924)• Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet şekli demektir. (1933)• Cumhuriyet, yüksek ahlaki değer ve niteliklere dayanan bir idaredir. Cumhuriyet fazilettir... (1925)• Bugünkü hükümetimiz, devlet teşkilatımız doğrudan doğruya milletin kendi kendine, kendiliğinden yaptığı bir devlet ve hükümet teşkilatıdır ki, onun adı cumhuriyet'tir. Artık hükümet ile millet arasında geçmişteki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millet ve millet hükümettir. (1925)
Cumhuriyetçilik	• İç siyasetimizde ilkemiz olan halkçılık, yani milletin bizzat kendi geleceğine sahip olması esası Anayasamızla tespit edilmiştir. (1921)• Toplum düzenini çalışmaya, hukuka dayandırmak isteyen bir toplum sistemidir. (1921)• Türkiye Cumhuriyeti halkını ayrı ayrı sınıflardan oluşmuş değil, fakat kişisel ve sosyal hayat için işbölümü itibariyle çeşitli mesleklere ayrılmış bir toplum olarak görmek esas prensiplerimizdendir. (1923)

Kavramları bulmacada bulunuz.(Bulmacalar üzerine gerçekleştirilecek etkinlikler iş birlikli öğrenme grupları ile sürdürülecektir. Çünkü iş birlikli öğrenmede öğrencilerin ortak bir amaç için küçük gruplar halinde birbirlerinin öğrenmesine yardım etmek esastır)²².

İ	N	K	L	A	P	Ç	L	L	K	N	I	H		
Z	D	V	N	G	H	K	U	M	J	L	Y	R	Y	A
Y	T	K	D	H	T	D	K	R	T	E	F	S	M	L
M	İ	L	L	İ	Y	E	T	Ç	İ	L	İ	K	K	K
K	Y	R	A	G	R	V	M	D	R	S	H	R	K	Ç
H	R	E	İ	F	R	L	M	B	D	R	A	S	Y	İ
T	R	B	K	D	R	E	B	H	Ö	M	V	B	H	L
S	F	R	L	N	H	T	G	T	R	E	N	H	K	İ
S	R	T	İ	V	G	Ç	N	M	Ö	Ç	V	B	Y	K
A	Z	R	K	N	B	İ	C	F	T	R	E	N	M	H
N	B	G	Y	R	K	L	Y	U	M	F	Y	L	O	C
T	R	H	Y	V	D	I	A	S	V	T	N	H	D	R
Z	Ç	M	U	R	Y	K	D	R	E	Y	I	O	P	Ğ
C	U	M	H	U	R	İ	Y	E	T	Ç	İ	L	İ	K
S	R	E	T	M	K	U	J	O	P	B	H	F	R	U
Ö	B	H	Y	R	T	U	I	O	P	Ğ	Z	D	R	E

İNKILAPÇILIK
DEVLETÇİLİK
LAİKLİK
CUMHURİYETÇİLİK
HALKÇILIK
MİLLİYETÇİLİK

Kavram Haritası Etkinlik Önerisi 5:

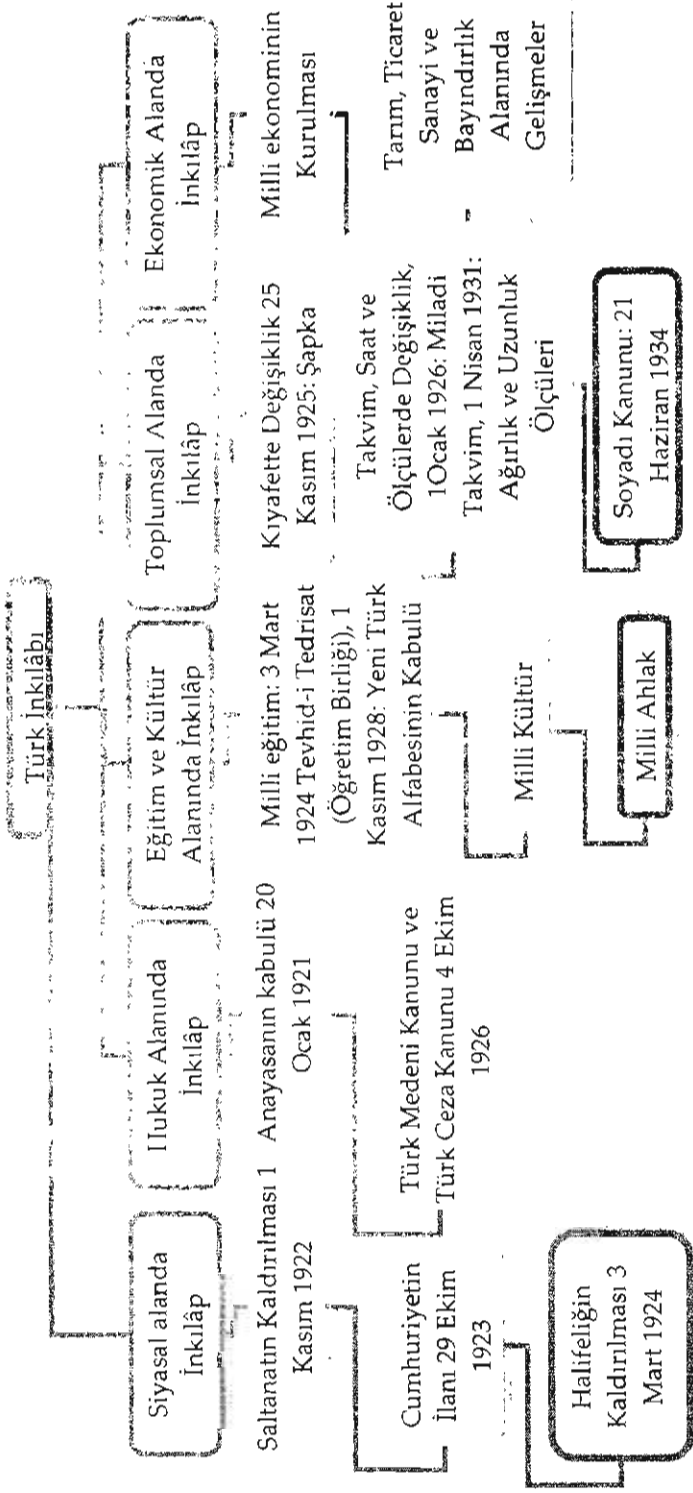
Örgütleyici sorular:

- 1.Cumhuriyet hangi tarihte ilan olmuştur?
- 2.Halifelik hangi tarihte kaldırılmıştır?

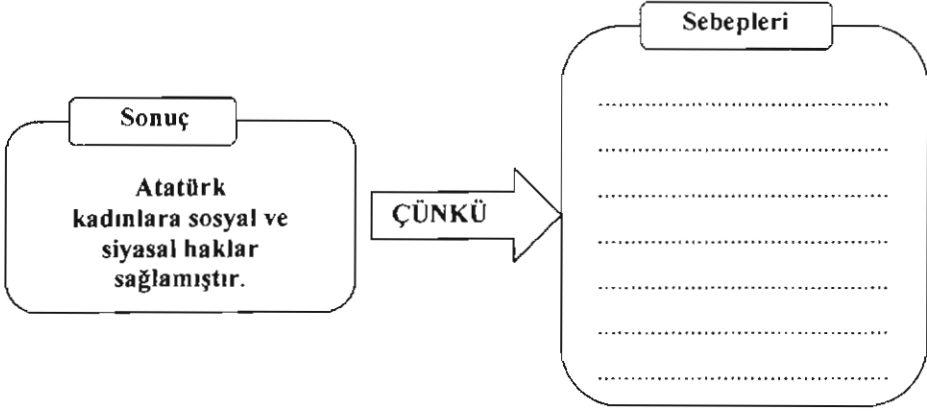
²² Kamile Ün Açıköz, İşbirlikli Öğrenme, Malatya 1992, s.207.

4-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

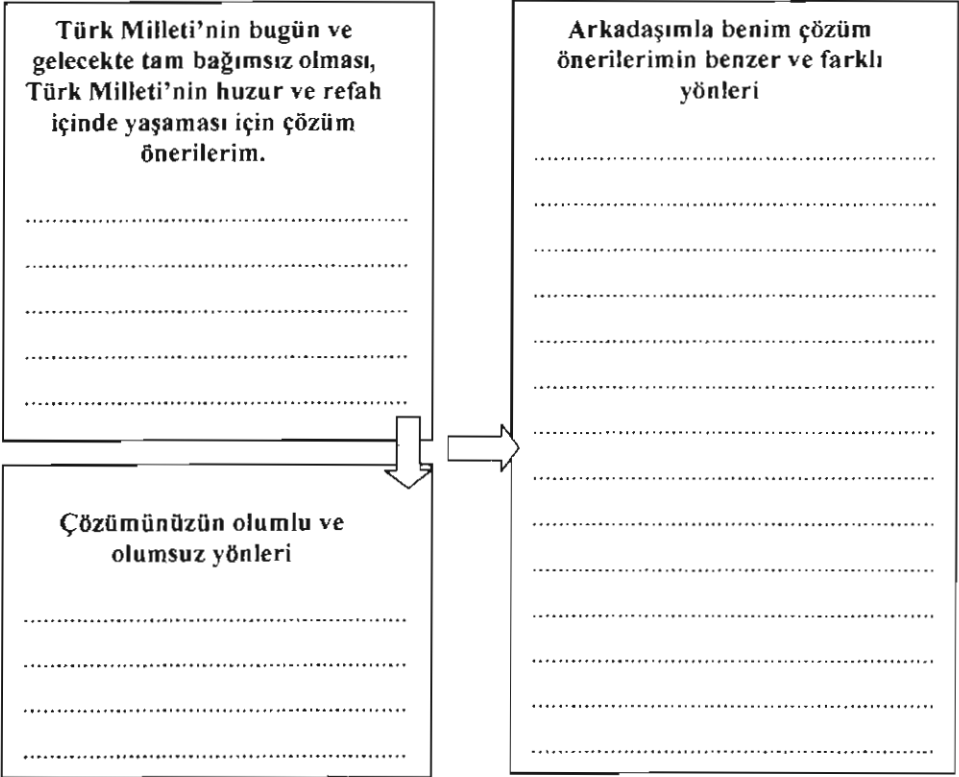
- 3.Hukuk alanında yapılan inkılâplar nelerdir?
- 4.Türk Devleti'nin ilk anayasası hangi tarihte ilan edilmiştir?
- 5.Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu hangi tür inkılâptır?
- 6.Yeni Türk alfabesi hangi tarihte ilan edildi.
- 7.Toplumsal alanda yapılan inkılâplar nelerdir?
- 8.Soyadı kanunu hangi tarihte kabul edildi?
- 9.Bugün kullandığımız miladi takvim hangi tarihte kabul edilmişti?
- 10.Şapka kanunu hangi tarihte kabul edilmiştir?

Sebep-Sonuç Etkinlik Önerisi 6:

Etkinlik önerisi 7:

Okuma Becerisi Etkinlik Önerisi 8:

Vasfiye kimsesiz bir kızdır. Selânik'te annesi Zübeyde Hanım Vasfiye'yi küçükken alıp büyütüdü. ¹ Zübeyde Hanım ölünce Vasfiye'de Bayan Makbule'nin yanında kalmıştı. Bir gün Atatürk'ü ziyarete gittiklerinde, bu ana yadigârını Atatürk himayesine almış, sonrada O'nu şimendifer memuru ile evlendirmiştir. Bir sene sonra çocukları olmuştur. Bu çocuğun adını Atatürk vermiştir. **ÜLKÜ**

1. Metni okumadan önce öğrencilerinize, metnin bir yerinde durarak, metnin ilerisi hakkında tahmin etkinliği yaptıracağınızı söyleyiniz.
2. Metni ¹ ile işaretli yere kadar sesli olarak okuyunuz. Ve metnin ilerisini tahmin ettiriniz. Daha sonra tahminlerini çalışma kâğıdına kaydettiriniz (1.etkinlik)
3. Metni okumaya devam ediniz. Sonuç ile öğrencilerin tahmin ettikleri gelişmeleri not ettiriniz.
4. Metnin ilgili konusu hakkında araştırma yapmalarını isteyiniz. Ve araştırma bulgularını sınıf ortamında farklı yollarla (sözel olarak veya drama, resimleme, kukla, afiş hazırlama vb.) sunmalarına imkân tanıyınız.

Kanıt Kullanma (A'dan Z'ye Atatürk Sözleri) Etkinliği 9: A'dan Z'ye Atatürk'ün Sözleri bulunarak tasniflenir²³.

Mustafa Kemal Atatürk

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kurucusu

Doğumu

1881

Selanik

Ölümü

10 Kasım 1938

İstanbul

A B C Ç D E F G H I İ K L M N O Ö P R S Ş T U Ü V Y Z

A

- Allah, nasip eder, ömrüm vefa ederse Musul, Kerkük ve Adaları geri alacağım. Selanik de dahil Batı Trakya'yı Türkiye hudutları içine katacağım. 1933, *General McArthur'a*

²³ http://tr.wikiquote.org/wiki/Mustafa_Kemal_Atat%C3%BCrk

	• Arkadaşlar, efendiler ve ey millet, iyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler, meczuplar memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat, <u>medeniyet</u> tarikatıdır.
B	• Ben icap ettiği zaman en büyük hediyem olmak üzere, Türk Milletine canımı vereceğim. • Bilelim ki milli benliğini bilmeyen milletler başka milletlere yem olurlar. • Bir ulusal <u>eğitim</u> programından söz ederken, doğudan ve batıdan gelebilen bütün etkilerden tümüyle uzak, ulusal kişiliğimiz ve tarihimizle uyumlu bir <u>kültür</u> kastediyorum. Çünkü ulusal dehamızın tam olarak gelişmesi ancak böyle bir kültürle sağlanabilir. Herhangi bir yabancı <u>kültür</u>, şimdiye değin izlenen yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını yineletebilir.
	• •
Z	•

Kişisel Zaman Şeridi Etkinliği 10:

Atatürkçülük konuları kavratılmasında olaylar ve olgular kronolojisi önemli bir etkinliktir. Örneğin; 19 Mayıs Mustafa Kemal Atatürk'ün Samsun'a çıkışı ve ardından Anadolu'da yapmış olduğu toplantılar ile ilgili olarak öğrencilere, kendi kendilerine oluşturabilecekleri zaman şeritleri yaptırılabilir. Kişisel zaman şeridi üzerinde sınıf ortamında tüm öğrencilerin katıldıkları beyin fırtınası yaptırılır. Daha sonra öğrencilere boş zaman şeritleri verilerek, öğrenciler için kendilerince önemli gördükleri olayları göstermeleri istenebilir. Bu çalışma üç boyutlu yaşam şeridi şeklinde de uygulanabilir.

Ayakkabı Kutusu Zaman Kapsülü Etkinliği 11:

Gruplar tespit edilir, gruplara belirli bir zaman periyodunu içine alan zaman kapsülleri verilir. Örneğin 1920. Öğrencilerden verilen zaman kapsülü periyodu için nesnelere ve kanıtlar toplanması istenir. Derlenilmiş bulgular sınıf ortamında grup çalışmaları şeklinde öğrenciler tarafından tasniflenir. Çocuklara bir amaç ve perspektif vermek için, onlardan kendilerini, örneğin 1920 yılında zaman kapsülünü açan bir çocuk olarak hayal etmeleri istenir. Ayakkabı kutularına doldurdukları yazılı bilgiler, resimler, fotoğraflar, filmler vs. açıklattırılır.

Aile Büyükleriyle Görüşme Etkinliği 12:

Öğrencilerden, büyükbabaları ve büyükanneleriyle geçmişte onların yaşamlarının nasıl olduğu hakkında görüşmeleri istenebilir. Örneğin; kullandıkları teknoloji, moda, eğlence tarzı, günlük işler ve kaygılar vb. Bu, çocukların, değer ve inançların zamanla nasıl değiştiğini anlamaları açısından çok önemlidir. Geçmiş algısı Atatürk dönemi yaşanan olayları algılamada da kolaylık sağlayacaktır. Örneğin öğrencinin soyadının kökenleri ve anlamını araştırması "Soyadı Kanunu" ile ilişkilendirilebilir.

Yerel Tarih Etkinlik Örneği 13:

Öğrencilerin yaşadıkları çevreden yola çıkarak yerel tarih çalışması yapılabilir. Tarihin, her gün okula gidip gelirken yolları üzerinde gördükleri bina ve işaretleri kapsadığını öğrenmeleri öğrencileri heyecanlandırmaktadır. Resimler, eski haritalar, basılmış mektup ve günlükler, yaşlı kimseler kaynak olarak kullanılabilir. Öğrenciler tarihle ilgilendiklerinde ve onun gerçek insanlarla ilgili olduğunu fark ettiklerinde, doğal olarak geçmişteki diğer insanları da merak ederler. Hangi tarihsel konunun öğretildiğine bakmayarak, ilgili tarihsel döneme ait otantik materyallerle tanıştıran çocukların, geçmişe merakları artırılabilir. Çocuklar geçmişteki materyalleri anlayınca, atalarının sosyal değerleri, inançları ve yaşam tarzları hakkında düşünceler geliştirirler. Materyal ve deneyim olmamasına rağmen, örneğin 1905'ten 2005'e kadar olan yüzyıllık dönemlik bir çalışmada, kullanılmış eşyalar üzerine odaklanılabilir.

Misafir Konuşmacılar Etkinlik Örneği 14:

Canlı tarih örneği olabilecek yaşlı kimseler sınıf ortamına davet edilebilir. Bunun için Kore Savaşı'nda ya da Kıbrıs Harekâtı'nda yer almış bir kişinin, kişisel deneyimlerini derste çocuklarla paylaşması verimli olabilir.

Hikâyeler Etkinlik Örneği 15:

Tarihsel olayları içeren hikâyeler daima Atatürkçülük konularının kavranmasında etkili olmuştur. Özellikle Türkçe ders kitaplarında destekleyici hikâyeler mevcuttur.

Günlük ve Mektuplar Etkinlik Örneği 16:

Öğrencilere Atatürk döneminde geçen gerçek hikaye ya da günlükler tarihsel hikaye yada düz yazılar verilebilir. Öğrenciler bu tür metinlerde o dönemin diliyle ilgilenmektedirler.

Büyük Millet Meclisi Başkanı

Mustafa Kemal

Büyük Millet Meclisi Başkanı

Mustafa Kemal Paşa Hazretlerine

Kıyım ve baskı dünyasının en kıyasıya saldırılarına karşı, yalnız ve şaşkın kalan ulusumuzun somut ve soyut bütün yetenek ve güçlerini ruhundaki ateşle toplayan ve eyleme geçiren Büyük Millet Meclisi'nin Başkanı Mustafa Kemal Paşa. Yiğit erlerimiz ve subaylarımız adına, erlerimizle avcı hatlarında omuz omuza vuruşan tümen ve kolordu komutanları adına övgü ve kutlamalarınıza büyük bir sevinçle teşekkür ederim.

Batı Cephesi Komutanı

İsmet (Nutuk, s.398)

11 eylül 1327 (1911)

Salih'çiğim,

Erkânıharbiye-i Umumiye 1. Şube'ye memur edildim. Başka hiç kimse bir kelime sormadı. Kimseden vaziyeti anlamak mümkün değil. Herkes birbirinden korkuyor. Abdül-hamid devrinde olduğu gibi! Orduyu, memleketi kurtarmak için çok fedakârane çalışmak lazım. Başka çare yok. İstanbul muhiti pek mülevves, herkes menfaat-ı zatiyesinden başka bir şey düşünmüyor. Bayramdan sonra mufassal mektup yazacağım. Nuri oradaysa âlâ, yok ise bu mektubu Üsküp'e gönder. Fuat geldi mi?

Mehmet Ali, Rauf, İsmail ve arkadaşlara selam..

Erkânıharbiye-i Umumiye 1. Şube'ye memur
M. Kemal

Grafik Hazırlama Etkinliği 17:²⁴

Grafikler öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmaları, konuyu daha iyi anlamaları, göze de hitap ederek kalıcı öğrenme sağlamaları ve bilgiyi uygun şekilde özetleme imkânı vermeleri nedeniyle kullanışlı bir materyaldir.

- 1- Öğrenciler dört münazara grubuna ayrılır.
- 2- Her gruptan bir sözcü belirlenmesi istenir.
- 3- Her bir münazara grubuna birer tablo ya da grafik verilir.

4- Öğrencilerin gruplar halinde tablo ve grafikler üzerinde çalışması sağlanır. Öğrenciler küme çalışması yaparken öğretmen grafiklerin açıklanması konusunda (her bir yıldaki üretim miktarının yaklaşık olarak belirlenmesi, yıllar arasındaki artışa dikkat çekilmesi, ekteki verilerin grafik üzerine yerleştirilmesi vb) öğrencilere yardımcı olur.

5- Gruplar, sırasıyla tahtaya çıkararak, seçtikleri bir grup sözcüsü aracılığıyla grafikte işlenen konuyu sınıfla paylaşırlar.

²⁴ İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (4-5. Sınıflar), Ankara 2005, s.315

6- Gruplar, hangi alanda daha fazla gelişme olduğu konusunda kısa bir münazara yaparlar.

7- Öğrenciler, grafiklerdeki verilerden yararlanarak Türkiye’de yaşanan gelişmeler hakkında birer gazete haberi yazabilirler.

8- Haberler sınıf panosuna asılır.

Grafik 1.

Yıllar	Çimento Üretim mik. (Ton)
1923	12500
1925	30000
1927	41421
1929	72800
1931	104500
1933	145000

Yıllar	Şeker Üretim mik. (Ton)
1923	0
1925	0
1927	5162
1929	7944
1931	22649
1933	65086

Tarihî Empati Etkinliği 18:

Öğrencilerin geçmişi anlayabilmek için, geçmişte farklı zaman ve yerlerde yaşayan insanların dünyayı nasıl gördüklerini anlaması, tarih bilincinin geliştirilebilmesi yönünden önemlidir. Atatürkçülük konularında tarihi empati kurulmasını sağlayacak pek çok etkinlik yapılabilir. Örneğin, Biyografiler ve tarihî romanlar, Drama ve rol oynama, Hayal kurdurma alıştırmaları, Tarihî mekânlarda canlandırma, İmgeleyerek yeniden oluşturma, Oyun ve benzetişim, Karar verme alıştırmaları, Kültür ve ekonomi ile bağlantı

kurma alıştırmaları, Deneysel yeniden yaşama, Onaylamama alıştırmaları, Empati ikilemi/çelişkisi, Geçmişle bugün arasında yapılandırılmış farklar alıştırmaları...

Sonuç

Araştırma boyunca ele alınan örneklerden anlaşılacağı üzere Atatürkçülük konularının öğretiminde öğretmene çok boyutlu görevler düşmektedir. Bu görevlerin bir kısmı sınıf içi etkinliklerin sunuş yöntemleri ile ilgiliyken bir kısmı özellikle çağdaş yaklaşımların ele alınış biçimlerinden kaynaklanmaktadır. Öğretmeler kuşkusuz müfredat programının uygulanmasında anahtar kişidir. Yeni kuram ve yöntemleri, teknik bilgi ve donanımı, mesleki yeterliliği ve becerisi, kişisel gelişimi, bireysel özellikleri gibi birçok etken bu rolü gerçekleştirmesinde esas unsur teşkil etmektedir.

Atatürkçülük Konuları Sosyal Bilgiler dersinin Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi kısmını oluşturduğundan öğretmen bir "tarih ve bilinç" öğretmeni rolünü taşıdığını daima göz önünde tutulmalıdır. Tarih ve bilinç öğretmeni olarak milli tarih bilgisi ve bilinciyle kendini ifade edebilen bireyler yetiştirmede dikkatli olmalıdır. Öğretmen, öğrenen üzerine tasarladığı öğretim süreçlerini pedagojik açıdan değer taşıyan ve aynı zamanda tarih kurgusunun yapılandığı öğretim faaliyetlerine dönüştürmelidir. Öğretmenin etkisizliğiyle gerçekleşen öğretim hareketi Atatürkçülük konularının kavranmasını ve içselleştirilmesini olumsuz etkilemektedir. Öğretmenler çalışmada verilen etkinlik örneklerini geliştirmeli ve yaratıcı etkinlikler aracılığıyla öğrencileri Atatürkçülük konularının diğer deyişle milli tarih bilincinin içerisine katmaya çalışmalıdırlar. İşe koşacakları öğretim model ve stratejileri ile yazılı kaynakları bütünleştirici ve geliştirici faaliyetler öğrencilerin derse karşı olumlu davranışlar sergilemelerini sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Kamile Ün; Aktif Öğrenme, İzmir 2002.
- Açıkgöz, Kamile Ün; İşbirlikli Öğrenme, Malatya 1992.
- Akarsu, Bedia; Felsefe Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1987.
- Bacanlı, Hasan; Eğitim Psikolojisi Gelişim ve Öğrenme, Ankara 1999.
- Binbaşıoğlu, Cavit; Eğitim Psikolojisi, Ankara 1995.
- Büyükkaragöz, Savaş; Çivi, Cuma; Genel Öğretim Yöntemleri, Öz Eğitim Yayınları, Konya 1997.
- Candan, A. Sait; Üstbilişsel Kuram Ve Tarih Öğretimi, Ekim 2005 Cilt:13 No:2 Kastamonu Eğitim Dergisi, s. 327-332.
- Çubukçu, Zuhâl; Gültekin Mehmet; "İlköğretimde Sosyal Becerilerin Gerçekleşme Düzeyi" IX. Eğitim Bilimleri Kongresi, (27-30 Eylül, 2000) Bildiriler, Cilt:1, Erzurum 2000, s. 277-289.
- Dance, E. H.; Orta Dereceli Okullarda Tarihin Yeri, (Çev. Osman Horasanlı), İstanbul 1971.
- Demir, Fevzi; "Atatürkçü Düşünce Işığında Çağdaş Toplum", Yelken, Sayı:20, Kasım 1996 (Mersin), s.3-9.
- Ertürk, Selahattin; Eğitimde Program Geliştirme, Ankara 1994.
- Genç, Salih Zeki; İlköğretimde Sosyal Becerilerin Gerçekleşme Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Mart 2005 Cilt:13 No:1 Kastamonu Eğitim Dergisi, s.41-54.
- İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Klavuzu (4-5. Sınıflar), Ankara 2005.
- Karabağ, Gülin; "Tarih Öğretmeninin Meslekî Bilgi ve Becerilerini Şekillendiren Unsurlar", G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22/1, Ankara 2002, s.211-215.
- Kili, Suna, Atatürk Devrimi, İstanbul 1998.
- Mehmet Ali Ağakay, Atatürk' ten 20 Anı, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 1963.

4.-5. SINIFLAR SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINDA "ATATÜRKÇÜLÜK" KONULARI

Safran, Mustafa; Orta Öğretim Kurumlarında Tarih Öğretiminin Yapı ve Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma, Ankara: 1993.

Timuçin, Afşar; "Tarih Bilinci ve Tarih Felsefesi", Felsefelogos, 9, (Ocak 2000), s.23-38.

Yavuzer, Çocuk Psikolojisi, İstanbul 1999.

http://tr.wikiquote.org/wiki/Mustafa_Kemal_Atat%C3%BCrk